

התגובות הבינלאומיות למלחמה בין ישראל לאיראן

יוס רוזן

(קרדיט תמונה : Fly of Swallow Studio / Shutterstock)

עיקרי דברים

- התקפות המנע של ישראל נגד איראן תפסו את העולם ביראה ובדאגה, מתוך הבנה שמלחמה בקנה מידה מלא בין השתיים תהיה בעלת השלכות אדירות מעבר למזרח התיכון. הסיכום הבא של התגובות העולמיות משקף זאת.
- ההתבטאויות שיצאו מארה"ב, ובדגש על אלו של הנשיא טראמפ, חיזקו את תחושת השותפות בין ארה"ב וישראל, ואת התחושה כי יש הבנה עמוקה בין הצדדים על כך שיש למנוע מאיראן להשיג נשק גרעיני בכל דרך. התבטאויות אלה גם הפריכו את הטענות על תהום שנפערה בין ישראל לארה"ב.
- ארה"ב שומרת על כל האפשרויות פתוחות, ולצד הרצון לפתור את ההסלמה בדיפלומטיה גם האופציה הצבאית על השולחן.
- פסגת ה-G7 התבררה כחיובית מאוד עבור ישראל, כאשר כל מדינות הגוש הצהירו כי אסור לאיראן להחזיק בנשק גרעיני, לעולם.
- מדינות אירופה הדגישו את הסכנה שבחתימת איראן לנשק גרעיני, ובסך הכול הביעו תמיכה במהלך הישראלי. התומכת המובהקת ביותר הייתה צ'כיה, וכן נשיאת הנציבות האירופית, ון דר ליין.
- כמו כן, למדינות אירופה חשוב לוודא כי ההסלמה בין איראן לבין ישראל לא תסיט את הקשב והסיוע מאוקראינה. בהקשר זה הן גם מתחו קשר ישיר וזהות ערכית בין ישראל ואוקראינה במאבקן נגד גורמים רדיקליים.
- רוסיה הפגינה ציניות אופיינית כאשר גינתה את ישראל על המתקפה. אולם, עד כה, נראה כי רוסיה אינה ממחרת ליטול תפקיד אקטיבי בסיוע לאיראן.
- מנגד, נשיא אוקראינה הביע חשש להסטת תשומת הלב מהמלחמה עם רוסיה, אך הביע סיפוק מהפגיעה ביכולות איראן, שמשמשות גם את רוסיה נגד אוקראינה.

- מדינות המזרח התיכון גינו את ישראל בתקיפות וקראו להפחתת המתיחות באזור, אולם לפחות בהקשר של סעודיה ואיחוד האמירויות יש להתייחס להתבטאויות אלה בספקנות לנוכח העוינות שלהן מול איראן מתחת לפני השטח.
- התגובות במרחב האינדו-פסיפיק אינן אחידות, אפילו בקרב מדינות הקרובות למחנה המערבי. כך, אוסטרליה הביעה הבנה למהלך הישראלי, בעוד שיפן הידודתית העבירה ביקורת על המהלך הישראלי. מדינות אחרות בעלות זיקה למערב, כמו קוריאה וסינגפור, התייחסו לאירוע באופן כללי למדי, ובעיקר הביעו חשש מההשלכות הכלכליות.
- סין שמרה על קו מאוזן יחסית וקראה לצדדים להרגיע את הרוחות, כולל התייחסות לכך מנשיא סין.
- לצד זאת, בקרב מדינות מוסלמיות באסיה היה גינוי נרחב וחזק על פעולות ישראל, ואף אהדה לאיראן, בעיקר מצד פקיסטן ומלזיה. יוצאת דופן בהקשר זה היא אינדונזיה, שהביעה עמדה יחסית מאוזנת למען שלום ויציבות באזור.

תגובת המעצמות

ארצות הברית

קודם כול, התקפות המנע הישראליות בוצעו בעקבות אישור אמריקני, וראש ממשלת ישראל עדכן את הנשיא טראמפ על המבצע מראש. אף על פי שהיו חששות מצד אנליסטים שהתקפה ישראלית תפגע במאמצי המשא ומתן האמריקניים עם האיראנים, המציאות מוכיחה את ההפך.

בחודשיים האחרונים נראה שתהום נפערה בין ארה"ב לישראל, בעיקר בשל חילוקי דעות על דרך ההתמודדות עם תוכנית הגרעין הצבאית של איראן. נראה שישראל הודרה, והמשא ומתן עלול היה להוביל לתנאים רעים לישראל. הנשיא טראמפ היה מתוסכל מהמשא ומתן, שלא התקדם. לאחר 60 יום של מאמצים כאלה הוא הסכים למבצע הישראלי, תוך הערכה שפעולה כזו תיצור תנאים טובים יותר למשא ומתן עתידי.

בה בעת, ארה"ב הייתה ברורה בהודעותיה שהיא תסייע לישראל בהגנה אך לא תהיה מעורבת בתקיפת איראן. עמדה זו הינה בת שינוי אם המשטר האיראני יחליט לממש את איומיו ולתקוף נכסים אמריקניים. בהקשר זה, הנשיא טראמפ דחק בשני הצדדים לעשות עסקה אך גם רמז שארה"ב עלולה להצטרף לישראל בתקיפת איראן. במקביל, דווח שהנשיא טראמפ הטיל וטו על תוכנית ישראלית לחסל את מנהיג איראן עלי חמינאי, דיווח שהוכחש על ידי ישראל.

יתר על כן, הנשיא טראמפ עומד בפני לחץ הן מחלק מהרפובליקנים והן מהדמוקרטים, המטילים ספק בסיוע האמריקני לישראל. עדיין לא ברור אם ארה"ב תספק לישראל את הפצצות הנדרשות להשמדת האתרים הגרעיניים האסטרטגיים באיראן, או אם תצטרף לישראל בתקיפת איראן (ארה"ב כבר עיבתה את נוכחותה במזרח התיכון, ומפקד CENTCOM אמר שארה"ב מכינה את התשתית לתקיפה אפשרית אם הבית הלבן יחליט על כך. במקביל, הדיפלומטיה על השולחן. כך או כך, הנשיא טראמפ יכול לעצור את המלחמה צבאית או דיפלומטית, ולוודא שלאיראן לעולם לא יהיה נשק גרעיני. ובמילותיו של טראמפ: "איזו בושה, ובזבוז של חיי אדם", "איראן אינה יכולה לקבל נשק גרעיני. אמרתי זאת שוב ושוב! כולם צריכים לפנות מייד את טהרן!".

סין

שר החוץ הישראלי, סער, דיבר עם מקבילו הסיני, וואנג יי, כדי להסביר את פעולות ישראל. מהלך זה מגיע לאחר שפקידים וחוקרים סיניים מתחו ביקורת קשה על המהלך הישראלי, אך הדגישו בעיקר את המעורבות האמריקנית, ונראה כי שוב השתמשו בהתפתחויות על מנת לתקוף את ארה"ב. העמדה הסינית אינה מפתיעה, שכן סין אימצה עמדה דומה מאז ה-7 באוקטובר, ובמסגרתה היא מנצלת את ההסלמה כדי להגביר את הביקורת על ארה"ב.

בהצהרות רשמיות הביעה סין דאגה עמוקה בעקבות ההתקפות הישראליות. דובר משרד החוץ הסיני אמר שסין מתנגדת לכל הפרה של ריבונותה, ביטחונה ושלמותה הטריטוריאלית של איראן, ומתנגדת לכל פעולה המסלימה מתחים ומרחיבה את הסכסוך. סין גם הציעה למלא תפקיד בהפחתת המתחים. באו"ם, השליח הסיני גינה את התקיפות הישראליות ודרש מישראל להפסיק מייד את פעולותיה הצבאיות. גם נשיא סין התייחס לסוגיה, אך שמר על קווים כלליים ללא הבעת גינוי או תמיכה בישראל ובאיראן, אלא בהקשר של ערעור היציבות האזורית.

במקביל, היו גם דיווחים על משלוחי מטען מסין לאיראן כדי לסייע לאיראן נגד ישראל, אולם אלה לא אומתו באופן ודאי. בכל מקרה, סין נהנית מכך שתשומת הלב של ארה"ב מופנית למזרח התיכון ולא לטאיוואן.

אסיה-פסיפיק

הודו

הודו נמנעה מהצטרפות להצהרה האנטי-ישראלית של ארגון ה-SCO, והדגימה שוב את ידידותה החזקה עם ישראל. ה-SCO, בראשות סין, הוציא הצהרה נגד פעולות ישראל, וגינה את "פעולותיה האגרסיביות של ישראל נגד מטרות אזרחיות באיראן, כולל תשתיות אנרגיה ותחבורה, שהביאו לנפגעים אזרחיים, הפרה גסה של החוק הבינלאומי ואמנת האו"ם".

משרד החוץ ההודי הסביר שהודו קוראת לכך שערוצי דיאלוג ודיפלומטיה ינוצלו לפעול לקראת הפחתת המתחים, וחיוני שהקהילה הבינלאומית תנקוט מאמצים בכיוון זה. הודו נהנית מיחסים טובים עם ישראל ועם איראן ומנסה לא להתערב באופן פעיל, אף על פי שידידותה עם ישראל הועמקה. בתוך כך, לאחרונה, הודו נמנעה מהצבעה בעצרת הכללית של האו"ם על הצעת החלטה שדרשה הפסקת אש מיידית וללא תנאים בעזה. צעדים אלה מגיעים גם לאחר התמיכה הישראלית בהודו במהלך העימות שלה מול פקיסטן.

ראש הממשלה מודי קיים שיחה עם ראש הממשלה נתניהו וחזר על הצורך בהפחתת המתחים. בתוך הודו, ממשלת ה-BJP ניצבת בפני ביקורת מצד האופוזיציה על כך שלא גינתה את פעולות ישראל.

יפן

ראש הממשלה היפני שיגרו אישיבה גינה את התקפת ישראל על מטרות גרעיניות וצבאיות איראניות, תוך התחייבות לעבוד עם חברי G7 אחרים כדי להקל על המתחים במזרח התיכון.

אישיבה אמר לעיתונאים שהמהלך של ישראל היה "בלתי נסבל לחלוטין" ו"מצער ביותר", והוסיף: "יש להימנע מכל פעולה שעלולה להסלים עוד יותר את המצב".

מההצהרה הרשמית של ממשלת יפן:

- השימוש באמצעים צבאיים בתוך המאמצים הדיפלומטיים המתמשכים, כולל שיחות ארה"ב-איראן שמטרתן פתרון שלום של סוגיית הגרעין האיראני, אינו מקובל לחלוטין ומצער מאוד. ממשלת יפן גינתה בחריפות פעולות אלה.
- בתגובה, איראן גם פתחה בהתקפות נגד ישראל. ממשלת יפן דואגת מאוד מחילופי התקפות התגמול וגינתה בחריפות כל פעולה שעלולה להסלים עוד יותר את המצב.
- שלום ויציבות במזרח התיכון הם בעלי חשיבות עליונה ליפן. ממשלת יפן קוראת לכל הצדדים הנוגעים בדבר לנהוג באיפוק מרבי וקוראת בתוקף להפחתת המתחים.

הצהרות כאלה מכיוון יפן מאכזבות לאוזניים ישראליות, שכן יפן היא מדינה ידידותית ובעלת ברית של ארה"ב. בהצהרותיה השתמשה הממשלה היפנית במילים חזקות יותר כדי לבקר את ישראל מהמילים

שהשתמשה בהן כדי לטפל בתגובת איראן או בסכנות של נשק גרעיני בידי איראן. הבדל זה עשוי להיות מוסבר על ידי האינטרסים היפניים בשמירה על יציבות במזרח התיכון, שכן היא תלויה במשאבי אנרגיה מהאזור.

סינגפור

סינגפור דואגת מאוד מההסלמה של המתחים באזור. היא קוראת לכל הצדדים לנהוג באיפוק ולהפחית את המתחים. סינגפור דואגת מההשפעה הכלכלית של הסכסוך, שכן הבורסה בסינגפור ירדה ב-0.1%. עם זאת, אנליסטים רואים בהסלמה בין ישראל לאיראן אירוע טקטי, ואם לא תהיה הפרעה לתנועה במצר הורמוז או מעורבות אמריקנית ישירה – השווקים צריכים להישאר יציבים.

קוריאה

ממשלת קוריאה הביעה דאגה חמורה מההסלמה במזרח התיכון, כולל התקפת ישראל על איראן ב-13 ביוני (יום שישי), וגינתה את כל הפעולות העלולות להחמיר את המצב. ממשלת קוריאה קוראת לכל הצדדים הנוגעים בדבר לנהוג באיפוק מרבי ולהפחית את המתחים באזור.

אוסטרליה

אוסטרליה אמרה שהיא מודאגת מההסלמה. "זה עלול לערער עוד יותר את היציבות באזור, שכבר סובל ממתחים רבה. אנו קוראים לכל הצדדים להימנע מפעולות ומרטוריקה שיחמירו עוד יותר את המתחים", אמרה שרת החוץ פני וונג. "כולנו מבינים את האיום שמציבה תוכנית הגרעין והטילים הבליסטיים של איראן, זהו איום על השלום והביטחון הבינלאומיים, ואנו קוראים לצדדים לתת עדיפות לדיאלוג ולדיפלומטיה".

מלזיה

מלזיה קראה לאירופה ולארצות הברית לעצור את ישראל מהתקפותיה נגד איראן. ראש הממשלה של מלזיה מתח ביקורת על ישראל ותהה איך מדינה אחת יכולה לתקוף בחוצפה ובאלימות שש או שבע משכנותיה. הוא הביע תמיכה ואהדה לאיראן, שבעיניו הינה קורבן של התוקפנות הישראלית, ואמר שזה מובן לחלוטין למה איראן הרגישה נאלצת להגיב בהגנה על ריבונותה. הוא גם הדגיש את הצורך בהפחתת המתחים.

פקיסטן

בכירים בפקיסטן הביעו תמיכה חזקה באיראן וגינו את ישראל. אלה כוללים גם את שר הביטחון, שאמר שכל המדינות המוסלמיות צריכות להתאחד נגד התוקפנות הישראלית. הוא אמר שפקיסטן עומדת לצד איראן בכל דרך, ותגן על האינטרסים האיראניים. הוא התייחס להתקפות על איראן כהמשך של התוקפנות הישראלית נגד תימן ופלסטין.

אינדונזיה

משרד החוץ אומר שהמדינה מודאגת מאוד מהתקפת הטילים של איראן על ישראל, אשר מסלימה את הסכסוך ומאיימת ליצור מלחמה גדולה יותר במזרח התיכון.

המועצה האסלאמית העליונה של אינדונזיה גינתה בחריפות את ישראל, אשר פעולותיה מהוות הפרה חמורה של החוק הבינלאומי, וכי ישראל אחראית להחמרת המצב ההומניטרי באזור. יושב ראש המועצה תמך בזכותה של איראן להגן על עצמה, וקרא להפסיק את הפשעים הישראליים נגד האנושות.

נשיא אינדונזיה, לעומת זאת, הביע גישה מאוזנת וקרא להפסקת אש בין ישראל לחמאס, כמו גם להפחתת המתחושות בסכסוך בין ישראל לאיראן.

אירואסיה

אוקראינה

בריאיון לעיתונאים הצביע הנשיא זלנסקי על ארבע השלכות של המלחמה בין ישראל לאיראן על אוקראינה:

1. עלייה חדה במחירי הנפט – התפתחות שלילית לאוקראינה, כיוון שמחירים גבוהים יותר מועילים לרוסיה.
2. הרס של התעשייה הביטחונית האיראנית – אם מכה ישראלית תפגע קשות ביכולתה של איראן לייצר או לייצא "שאהדים" וטילים, זה דבר טוב מאוד לאוקראינה. זלנסקי הדגיש שאיראן היא בעלת ברית של רוסיה.
3. סיוע ביטחוני אמריקני – זלנסקי העלה חשש שמלחמה ממושכת עלולה להסיט סיוע אמריקני לישראל במקום לאוקראינה.
4. רוסיה – עדיין שאלה פתוחה, תלוי בפעולות ובהחלטות של רוסיה בתוך המלחמה.

רוסיה

בעקבות ההסלמה, הנשיא פוטין קיים שיחות עם ראש הממשלה הישראלי, נתניהו, ועם נשיא איראן, מסעוד פזשקיאן. בשיחה עם הנשיא האיראני הביע פוטין תנחומים להנהגת איראן וגינה בציניות אופיינית את פעולות ישראל, אשר בעיניו מפרות את אמנת האו"ם והחוק הבינלאומי. הוא גם הביע תמיכה במאמצים לפתור את המצב סביב התוכנית הגרעינית האיראנית באופן דיפלומטי.

בשיחה עם ראש הממשלה נתניהו אמר פוטין שהוא מוכן לתווך בין הצדדים, והדגיש את החשיבות של פתרון המצב באופן דיפלומטי.

בהודעה ראשונה, הקרמלין אמר כי התקיפות הישראליות על איראן היו חסרות הצדקה ומהוות הפרה של אמנת האו"ם, וכי ישראל הורסת את המאמצים הדיפלומטיים להגיע לעסקה.

עד כה, רוסיה לא לקחה תפקיד פעיל בסיוע לאיראן, בעיקר בשל מלחמתה נגד אוקראינה. עם זאת, מומחים רוסיים וציוד מצאו את דרכם לאיראן לאחר התקיפות האיראניות נגד ישראל בשנה שעברה, וייתכן שנראה זאת שוב בהתאם להתפתחויות.

אזרבייג'ן

משרד החוץ הוציא הצהרה ואמר שהמצב הוא "מדאיג מאוד" וקרא לשני הצדדים "לפתור את חילוקי הדעות שלהם באמצעות דיאלוג ואמצעים דיפלומטיים, על פי הנורמות והעקרונות של החוק הבינלאומי". בנוסף, ממשלת אזרבייג'ן השקיעה מאמצים לשכנע את האיראנים כי הם אינם מסייעים לישראל בהתקפות, כלל על ידי מתן אפשרות למטוסים ישראליים להמריא משטח אזרי או גיוס מרגלים באיראן עבור ישראל.

ארמניה

ראש הממשלה הארמני, ניקול פשיניאן, שהשתתף בפורום GLOBSEC בצ'כיה, גינה את ההתקפה ביום שישי, ואמר שהיא מעמידה בספק את "היציבות השברירית באזור". הודעה זו פורסמה בעקבות הצהרה קודמת של משרד החוץ אשר גינתה את "ההתקפה החד-צדדית" של ישראל, וכינתה אותה "מדאיגה מאוד". לטענתם העיתוי של המתקפה סיכן מאמצים למצוא פתרון שלום, כמו גם את היציבות האזורית. ארמניה קראה ל"הפסקה מיידית של פעולות איבה והקפדה על החוק הבינלאומי". ארמן גריגוריאן, מזכיר מועצת הביטחון הלאומי של ארמניה, טען כי ההתקפה הינה "פגיעה בשלמות הטריטוריאלית של איראן". הוא אמר שההתקפה היא איום לא רק על איראן או על המזרח התיכון, אלא גם בעיה לארמניה. ארמניה נהנית מיחסים חמים עם איראן; טהרן נשארה יחסית ניטרלית במהלך הסכסוך בנגורנו-קרבאך.

אירופה

בריטניה

קיר סטרמר, ראש הממשלה של בריטניה, קרא לכל הצדדים להפחית מתחים. "יציבות במזרח התיכון חייבת להיות העדיפות, ואנחנו מעורבים עם שותפים כדי להפחית את המתחושות", אמר סטרמר. "עכשיו זה הזמן לאיפוק, רוגע וחזרה לדיפלומטיה".

צרפת

ז'אן-נואל בארו, שר החוץ של צרפת, קרא לכל הצדדים להימנע מהסלמה, אך אמר כי זכותה של ישראל להגן על עצמה. צרפת הביעה את דאגתה החמורה לגבי תוכנית הגרעין של איראן, בעיקר בהחלטה שאומצה לאחרונה על ידי הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית. במקביל, צרפת מנעה מישראל השתתפות בתערוכת הביטחון בפריז.

גרמניה

פרידריך מרץ, קנצלר גרמניה, אמר ששוחח עם ראש הממשלה נתניהו, וכי הממשלה הגרמנית הביעה שוב ושוב את דאגתה מהתוכנית המתקדמת של איראן לנשק גרעיני במשך שנים רבות. הוא הזכיר את הצהרת ה-IAEA שקבעה כי איראן ממשיכה להפר את התחייבויותיה בתחום ההעשרה. המשך ההעשרה מהווה איום על האזור, ועל ישראל בפרט.

הקנצלר הוסיף: "אנו מדגישים כי לישראל יש זכות להגן על קיומה ועל ביטחון אזרחיה. אנו קוראים לשני הצדדים להימנע מצעדים שעלולים להוביל להסלמה נוספת ולערער את היציבות של האזור כולו". גרמניה תעבוד יחד עם שותפותיה, בדגש על בריטניה, צרפת וארה"ב, כדי שאיראן לא תפתח נשק גרעיני.

צ'כיה

שר החוץ הצ'כי: "איראן נכשלה זה זמן רב בעמידה בהתחייבויותיה לקהילייה הבינלאומית, ומפתחת את תוכנית הגרעין שלה. אבל בנוסף, יש לה רטוריקה שמכוונת להשמיד את מדינת ישראל. ראינו שפעמיים היא ביצעה התקפת טילים בליסטיים ורחפנים בקנה מידה גדול בשנה וחצי האחרונות נגד ישראל יחד עם חמאס וחיזבאללה, והיא שואפת להשמיד את מדינת ישראל. לכן יש לי הבנה רבה לפעולות ישראל כדי להרתיע את הייצור של פצצה גרעינית באזור".

פולין

סגנית שרת החוץ: "אנו קוראים לשני הצדדים להפחית את המתחושות"; "אנו מדגישים כי ההתקפה הבלתי מוצדקת של ישראל על איראן עלולה להוביל לתוצאות מסוכנות עבור האזור". ראש ממשלת פולין, דונלד טוסק, כתב כי העימות בין ישראל לאיראן מתקדם לקראת מלחמה אזורית שיכולה לערער את היציבות העולמית כולה. בראייתו, מאז מלחמת העולם השנייה לא היינו קרובים כל כך לעימות גלובלי. הוא קרא לאירופה ולאררה"ב לאחד מאמצים ולעצור את ההסלמה.

יוון

ראש הממשלה קיריאקוס מיצוטאקיס הדגיש את הצורך הדחוף בהפחתת המתחושות באזור. תוך שהוא מכיר בכך שאסור לאיראן להשיג נשק גרעיני, הוא הדגיש כי דיפלומטיה היא הדרך האפשרית היחידה קדימה, והזהיר מפני פתיחת חזיתות חדשות במזרח התיכון. הוא חזר על הצורך בהפסקת אש מיידית בעזה, שחרור החטופים והזרמה חופשית של סיוע הומניטרי לאזרחים הזקוקים לו. הממשלה היוונית חוששת מהשפעה של המתחושות על כלכלת המדינה, בעיקר בשל סיכונים לתיירות, לסחר ולאנרגיה. חשוב לציין כי רבים מהישראלים שנתקעו ללא דרך חזרה לישראל שוהים כעת ביוון ובקפריסין.

המזרח התיכון

ערב הסעודית

ריאד גינתה בחריפות את התקפת ישראל על איראן. "ערב הסעודית מגנה ומוקיעה בחריפות את התוקפנות הישראלית הבוטה נגד הרפובליקה האסלאמית של איראן, שפוגעת בריבונותה וביטחונה ומהווה הפרה ברורה של החוק והנורמות הבינלאומיות". ההתקפות תוארו כ"מזעזעות", והקהילייה הבינלאומית ומועצת הביטחון של האו"ם נקראו להפסיק מיידית את התוקפנות הזו.

קטאר

דוחא גינתה את ההתקפה הישראלית בשטח איראן, ורואה בפעולה הפרה בוטה של ריבונותה וביטחונה של איראן, כמו גם הפרה ברורה של החוק הבינלאומי ועקרונותיו. ההסלמה הוגדרה כחלק מ"דפוס חוזר של מדיניות תוקפנית המאיימת על שלום ויציבות באזור. קטאר קראה לקהילייה הבינלאומית לשאת באחריותה המשפטית והמוסרית ולפעול במהירות כדי לעצור את ההפרות הישראליות.

עומאן

עומאן, ששימשה כמתווך בשיחות הגרעין האחרונות בין ארה"ב לאיראן, כינתה את התקפת ישראל "הסלמה מסוכנת וחסרת אחריות", והוסיפה כי מדובר בהפרה של החוק הבינלאומי.

טורקיה

טורקיה גינתה בחריפות את התקפת ישראל על איראן. "מדובר בהפרה ברורה של החוק הבינלאומי, בפרובוקציה המשרתת את תוקפנות ישראל באזור". משרד החוץ טען כי "העובדה שההתקפות התרחשו בעיצומן של שיחות אינטנסיביות בנושא תוכנית הגרעין האיראנית מראה שממשלת נתניהו אינה מעוניינת בפתרונות דיפלומטיים, ואינה מהססת לסכן את היציבות האזורית והשלום העולמי לטובת האינטרסים שלה". טורקיה קראה לישראל להפסיק מיידית את פעולותיה התוקפניות והזהירה מהתלקחות רחבה יותר. "איננו רוצים לראות עוד שפיכות דמים והרס במזרח התיכון"; "אנחנו קוראים בדחיפות לקהילייה הבינלאומית לפעול כדי למנוע את התפשטות המלחמה".

איחוד האמירויות הערביות

האיחוד גינה "במונחים החריפים ביותר" את התקיפה הישראלית על איראן. משרד החוץ קרא ל"הפגנת איפוק מרבי ושיקול דעת כדי להפחית את הסיכון ולמנוע את הרחבת הסכסוך". המשרד חזר על עמדת האמירויות כי "חיזוק הדיאלוג, שמירה על החוק הבינלאומי וכיבוד ריבונות המדינות הם עקרונות חיוניים לפתרון המשברים הקיימים". עוד קרא לנקוט דיפלומטיה "במקום עימות והסלמה", וקרא למועצת הביטחון של האו"ם לפעול במהירות להשגת הפסקת אש.

ארגונים בינלאומיים

האו"ם

מזכ"ל האו"ם אנטוניו גוטיירש גינה את ההסלמה הצבאית באזור. "מודאג במיוחד מהתקפות ישראל על מתקני גרעין באיראן, בעוד מתנהלות שיחות בין איראן לארה"ב בנוגע לתוכנית הגרעין האיראנית". גוטרש קרא לשני הצדדים לנהוג באיפוק מרבי ולהימנע מהידרדרות לעימות עמוק יותר.

האיחוד האירופי

אורסולה פון דר ליין שוחחה עם ראש הממשלה בנימין נתניהו ביום ראשון. היא חזרה על זכותה של ישראל להגן על עצמה, אך הדגישה כי פתרון דיפלומטי הוא האפשרות הטובה ביותר בטווח הארוך לטיפול בתוכנית הגרעין האיראנית. "איראן היא המקור המרכזי לאי-יציבות אזורית, ותמיד היינו ברורים – אסור שלעולם יהיה לה נשק גרעיני", אמרה. האירועים האחרונים מדגישים את הקשרים ההולכים ומתרחבים בין סכסוכים באירופה לבין אלו שבמזרח התיכון. אותם מל"טים וטילים בליסטיים בפיתוח איראני פוגעים ללא הבחנה בערים באוקראינה ובישראל". הדאגה העיקרית של האיחוד האירופי נותרה המשך התמיכה באוקראינה במלחמתה מול רוסיה, למרות תשומת הלב הגוברת למזרח התיכון. כמו כן, האיחוד מודאג מיציבות שוקי האנרגיה ושרשרות האספקה.

מדינות ה-G7

פסגת מדינות ה-G7 נפתחה ביום שני בקנדה והושפעה באופן ניכר ממלחמת ישראל-איראן ומנושאי סחר עולמיים. על אף החשש מאי-היכולת להגיע להודעה משותפת בסיום הפסגה הצליחו המנהיגים להגיע להצהרה כזו, והנשיא טראמפ אף חתם עליה לפני שיצא חזרה לארה"ב. ההצהרה כללה ניסוחים חיוביים כלפי ישראל, והדגישה את זכותה להגן על עצמה ואת הצורך למנוע מאיראן נשק גרעיני.

הנשיא טראמפ עזב את הפסגה בעקבות ההתפתחויות בין ישראל לאיראן – צעד שהתקבל בהבנה מצד יתר המנהיגים. בעקבות נכונות איראן להפסיק את הלחימה ולחזור לשולחן המו"מ אמר טראמפ לעיתונאים ביום שני בפסגה: "איראן הייתה צריכה לעשות את זה קודם"; "היו לי 60 ימים, והיו להם 60 ימים להגיע להסכם. וביום ה-61 אמרתי, 'אין הסכם'. הם חייבים להגיע להסכם. זה כואב לשני הצדדים. אבל אני אומר – איראן לא מנצחת במלחמה הזאת... והם צריכים לדבר מייד, לפני שיהיה מאוחר מדי".

קנצלר גרמניה, פרידריך מרץ, אמר לעיתונאים לפני פתיחת הפסגה כי גרמניה מתכננת להציג טיוטת מסמך סיום בנושא הסכסוך בין ישראל לאיראן, אשר תדגיש כי "אסור לאפשר לאיראן להשיג חומר שמאפשר ייצור נשק גרעיני בשום אופן".

ראש ממשלת בריטניה קיר סטארמר אמר שכל מנהיגי ה-G7 מסכימים שיש למצוא דרך להפחית את המתחים במזרח התיכון, מכיוון שהעימות בין ישראל לאיראן עלול להצית את "חבית אבק השרפה" של עזה ולפגוע בכלכלה העולמית. סטארמר הוסיף כי שוחח עם טראמפ בנושא ואמר: "הסכנה שבהסלמה ברורה, וההשלכות – לא רק לאזור, אלא לעולם כולו – עצומות. לכן עלינו להתמקד בהפסקת ההסלמה".

המלצות

- יש למנף את הקישור שחלק ממדינות אירופה כבר עשו בין ישראל ואוקראינה במאבקן נגד "ציר הרשע", כדי להדגיש לכל הפחות את הזהות הערכית והמלחמה הצודקת שישראל מנהלת נגד איראן – ישראל מגינת העולם החופשי.
- בה בעת, יש לבצע זאת באופן שלא ייצר תלות גם בהיבטי סיוע, אלא דווקא מתוך עוצמה והדגשת היכולת להתמודד עם "ציר הרשע" באופן עצמאי – קו שזוכה לאהדה בארה"ב ודווקא מעודד שיתוף פעולה.
- יש להדגיש כי המלחמה מול איראן משרתת את האינטרסים של מדינות ערב, מדינות מוסלמיות אחרות וכן מסגרות אזוריות כמו IMEC ו-I2U2.
- יש לעקוב אחר פעולות ומהלכי רוסיה מול איראן ככל שהמלחמה תתפתח – מעורבות אקטיבית של רוסיה תחייב פעולה מדינית תקיפה מול רוסיה. אולם, נראה כי רוסיה נמנעת מכך בשלב זה בשל המלחמה מול אוקראינה והרצון להמשיך במו"מ עם ארה"ב.
- יש לעקוב אחר סיוע מסין, צפ"ק ופקיסטן אשר עלול להגיע לאיראן ולסכלו, כולל באמצעים מדיניים.